

זכויות ה"ידועים בציבור" - מעמדם של בני זוג שלא נישאו כדת וכדין - חלק א'
מאת עורכת דין לירן פרידלנד

בחלק זה (חלק א') ננסה לענות על השאלות הבאות :
מהם התנאים שעל בני הזוג להוכיח כדי לזכות בהכרה כ"ידועים בציבור" ?
האם יכול "ידוע בציבור" להיות נשוי לאחרת ?
האם ניתן לקבוע מזונות לידועה בציבור בהסכם ?
האם דרושה תקופת מינימום של חיים משותפים כדי לזכות בהכרה של "ידועים בציבור" ?
מהי האבחנה בין "מאהבת" ל"לידועה בציבור" ?
כיצד יחולק הרכוש שנצבר במהלך החיים המשותפים של ידועים בציבור ?

שאלה :

מהם התנאים שעל בני הזוג להוכיח כדי לזכות בהכרה כ"ידועים בציבור" -

תשובה :

נהוג לראות ב- 3 גורמים כיסודות קבועים בנישואין וחיי משפחה הקובעים "מינימום" לחיי משפחה, אך אין להם מידה כלשהי ועל כן צמצום בהם ואפילו היעדר מוחלט של אחד בשל סיבה ראויה, אינם מונעים קיומם של חיי משפחה :

יחסי אישות והיסוד האמוציונלי- יחסים אינטימיים כמו בין בעל ואישה המשותפים על חיבה, אהבה, מסירות ונאמנות המוכיחים כי הזוג קשר את גורלו זה בזו .
היסוד הכלכלי- משק בית משותף- ניהול תקציבי של יחידה משפחתית כגוף כלכלי, היסוד הנ"ל כולל מגורים משותפים וניהול משק בית משותף. אין הכוונה בהכרח בשיתוף קנייני בנכסים .
ידיעת הציבור- מספיקה ידיעת הציבור כי השניים חיים כבני זוג .

שאלה :

האם יכול "ידוע בציבור" להיות נשוי לאחרת ?

תשובה :

כיום ההלכה היא כי בהיעדר הוראה בחוק הקובעת אחרת, יכולה ידועה בציבור להיות גם אשת איש וכן יכול ידוע בציבור להיות נשוי לאחרת. חוק הירושה לדוגמה קובע כי הוראותיו חלות רק על ידועים בציבור שהיו פנויים בעת פטירת המנוח .

שאלה :

האם ניתן לקבוע מזונות לידועה בציבור בהסכם ?

תשובה :

למרות שהחוק אינו קובע זכות למזונות לידועה בציבור בחייו של בן זוגה, ניתן לקבוע זכות כזו בהסכם בין בני הזוג. יצוין כי בתי-משפט, הכירו מספר פעמים בזכותה של ידועה בציבור למזונות מכוח הסכם מכללא הנובע מהחיים המשותפים, ממנו ניתן היה להסיק כי בן הזוג התחייב לשאת בכלכלתה של הידועה בציבור ולדאוג לכל מחזוריה .
בישראל קיימים חוקים רבים המעניקים זכויות והטבות סוציאליות לידועה בציבור ומשווים את מעמדה למעמדה של אישה נשואה ובכללם חוק הירושה המקנה זכויות ירושה גם לידועה בציבור .

שאלה :

האם דרושה תקופת מינימום של חיים משותפים כדי לזכות בהכרה של "ידועים בציבור" ?

תשובה :

למעט הוראה ספציפית ב- 3 חוקים , לא קבע המחוקק תקופת מינימום .
חוק הירושה קבע תקופת מינימום של 3 שנים כדי להעניק זכות לקבלת דירה בירושה של ידוע בציבור, כשאין ילדים יורשים .
חוק שירות המדינה קובע גם הוא תקופה של 3 שנים לצורך קבלת הזכות של קצבת שארים. כנ"ל לגבי חוק שירות

הקבע .
בית – המשפט המחוזי בת"א הסתפק בתקופה של 3 חודשים של חיים משותפים כדי להעניק הכרה .

שאלה :

מהי האבחנה בין "מאהבת" "לידועה בציבור" ?

תשובה :

גם כאשר מדובר באהבה גדולה הנמשכת עשרות שנים, אם לא מתקיימים היסודות של ניהול משק בית משותף ושיתוף במגורים – לא יוכרו היחסים "כידועה בציבור"

שאלה :

כיצד יחולק הרכוש שנצבר במהלך החיים המשותפים של ידועים בציבור ?

תשובה :

המצב המשפטי הנהוג כיום הינו כי הרכוש שנצבר הוא רכוש משותף ומתחלק בין בני הזוג בחלקים שווים, גם אם הוא רשום ע"ש אחד מהם, וזאת בכפוף לכך שאין הוכחה שנתגבשה ביניהם כוונה אחרת .

זכויות ה"ידועים בציבור" - מעמדם של בני זוג שלא נישאו כדת וכדין - חלק ב'

מאת עורכת דין לירן פרידלנד

* הכותבת הינה עורכת דין המתמחה בתחום דיני המשפחה והמעמד האישי .

מתי מפסיק זוג להחשב ידועים בציבור ?

להבדיל מזוג נשוי, הפירוד הפיזי והפסקת המגורים המשותפים מפסיק את תקופת היותם ידועים בציבור .

האם ניתן לאשר הסכם ממון שנחתם בין ידועים בציבור בביהמ"ש לענייני משפחה ?

להבדיל מזוג נשוי שלגביו תוקפו של הסכם הממון תלוי באישורו של בית המשפט, שונה המצב לגבי ידועים בציבור שלגביהם אין חובה לאשרו בבימ"ש. ניתן כיום לאשר הסכם כזה, אולם הוא יהיה תקף גם ללא אישורו של בית המשפט .

האם קיים הבדל במעמדם של ילדים שנולדו להורים לא נשואים לעומת ילדים של זוג נשוי ?

אין כל הבדל בזכויותיהם של הילדים. ההבדל היחיד הוא בשם המשפחה שישא הילד. ילד לזוג נשוי מקבל אוטומטית את משפחתו של אביו, בעוד שבידועים בציבור הדבר ניתן לבחירה .

האם יכול ילד לתבוע מזונות מאביו שאינו נשוי לאימו ?

בתביעה שכזו, במקרה שהאב אינו מסכים כי הינו האב, פסיקת המזונות מותנית בתוצאה חיובית של בדיקת רקמות שהאב ישלח אליה. במידה והאב יסרב לעבור בדיקת רקמות - הסירוב ישמש ראיה לחובתו ובית המשפט יחייב אותו במזונות .

למעשה לאבות כאלה יש יתרון ברור אחד לעומת אבות נשואים, שכן להם ניתן מסמך המאשר שהם האבות של ילדיהם. אב נשוי יכול רק לקוות שהוא אכן האב... , שכן אין אפשרות לבני זוג נשואים לבצע בדיקת רקמות בארץ .

האם יכולים בני אותו מין להחשב ידועים בציבור

המגמה בשנים האחרונות, כפי שבאה לידי ביטוי במספר פסקי דין, הינה להעניק לגייטימציה משפטית לזוגות בני אותו מין. בית המשפט העניק הטבות סוציאליות לבן זוג מאותו מין, הניתנות לידועים בציבור, לאחר שהוכח כי בני הזוג עמדו במבחנים הנדרשים לצורך הכרה בידועים בציבור .

*הכותבת הינה עורכת דין המתמחה בתחום דיני המשפחה והמעמד האישי .